

10 anys de projectes fets poesia

Deu anys de treball, dues col·leccions de poesia, revistes, llibres. Una massa impressionant de tertúlies.

Després de tot això, la pràctica totalitat dels poetes joves del país han vist publicats poemes seus gràcies a Marc Granell.

Enric Sòria

Darrere Marc Granell hi ha deu anys de poesia molt ben aprofitats. Quatre llibres de poemes, i alguna cosa de menor gruix, la direcció de dues de les col·leccions de versos més lluïdes del país —on fa de tot, des de prendre contacte amb els autors fins a corregir les galeres. L'orgull d'haver format part (es confegia a sa casa) de *Cairell*, la revista de literatura més presentable que hem conegut. Tot plegat, un esforç enormement voluntariós per fer possible un conreu, i un consum, mitjanament normalitzat de la lírica al sud de la Sénia. El mèrit que tot això sens dubte té no hauria d'amagar, però, la quantitat de versos memorables que Marc Granell ens ha escrit en deu anys.

—*El teu primer títol en català, Llarg camí llarg, era ben significativa...*

—Aquell llibre naix d'una situació una mica especial. Jo abans escrivia en castellà. Havia comprès, fins on es pot, quina era la situació nacional del meu país i volia prendre una actitud coherent amb això i m'hi vaig decidir. El llibre té una part, la primera, traduïda d'uns poemes meus en castellà, però la resta està feta directament en català. El camí, certament, va ser llarg, però s'havia de recórrer.

—*Molts membres del grup de Múrice van fer aquest recorregut, ¿com va anar tot allò?*

—Jo, personalment, vaig tenir la sort de conèixer prompte un home important dins la poesia espanyola, Jaime Siles, que era el meu professor de grec al batxillerat. Llavors va anar forjant-se un grup, amb pretensions superrealistes on hi havia José Luis Falcó, José M. Izquierdo, Santiago Muñoz, Nacho Errando, etc. Jaime ens va presentar Eduard Verger i Jo-

sep Piera. Començarem una tertúlia al bar de la facultat, on s'afegí Pere Bessó, que ens suggerí de fer una revista de literatura, *Múrice*. Eren bons temps, fèiem tertúlies de més de vint-i-cinc persones, ens tiraven de tots els bars i acabàvem a ma casa a les sis del matí.

—*¿Com connecteu amb la cultura catalana?*

—Per Josep Piera i Eduard Verger. Via Fabregat i Ventura Melià, especialment. Jo me les rumiava molt, aquestes coses. No es canvia de llengua com de camisa. Recorde, entre moltes anècdotes, una conversa amb Guillem Jordi Graells: «Quina llàstima, amb els cognoms que teniu —Falcó, Granell, Piera, Verger, Bessó— i no escriviu en català». A la

CALENDARI D'ACCIO CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ 1987

Ja es
a la venda
a les
llibrerries

Pintura valenciana del segle XVIII

fi, un bon dia d'abril de 1976 em vaig veure parlant en català, bufat, amb un amic de Ciudad Real.

—*Un bon començament.*

—En principi, era prou dificultós. Damunt, aquell mateix any em van fer parlar al Congrés d'Escriptors en Llengua Catalana, a Gandia, i va ser un mal tràngol.

—*L'any que guanyes l'Octubre.*

—Sí, m'animen, em presente i mira.

—*Les teues aventures en el món de l'edició segueixen amb Cairell.*

—*Cairell va nàixer de la tertúlia de la cafeteria Roma, on anàvem els amics i molta gent jove. Pretengué ser una revista normalitzada, tan digna com fos possible. Aquella empresa va durar vuit números i dos anys, i per allí van passar quasi tots els que feien alguna cosa.*

—*Em pense que Cairell ha estat una revista poc menys que emblemàtica.*

—Jo trobe que sí. Sense falsa modestia. Era eclèctica perquè més que defensar una línia determinada pretenia publicar qualsevol cosa que fos vàlida (quan Josep L. Bonet no ens en perdia els originals), i tenia un nivell i una presentació prou elevats.

—*Hi havia competència.*

—Sí. Hi havia una competència ben digna: *Lletres de canvi*. I també altres plataformes més diferenciades, com *L'Espill*, que també començà a publicar-se per aquestes dates. Aquells van ser uns anys en què sovintejaren les plataformes i les idees per donar a conèixer la producció valenciana: revistes, *El Conte del Diumenge*, noves col·leccions...

—*I us inventeu una editorial.*

—Feia temps que volíem fer-ho. En el 81 ens posem en contacte amb Ramon Pinyol, que entén prou d'això i creem una editorial que anomenem El Cingle, amb dues col·leccions, l'una per a poetes joves i l'altra per a coses rares, però la cosa se'n va a dur cires ràpidament perquè, per molt bona voluntat que hi vam posar, nosaltres no érem editors. Bancs, préstecs, contractes... Jo estava sempre tremolant. Així, trenquem els vincles amb Pinyol i englobem la col·lecció que millor podia funcionar, «Papers inicials», dins la Federació d'Entitats Culturals.

—*¿Què és la Federació?*

—Al principi era un aplec de gent nacionalista que gestionava actuacions de cantants, actes i coses d'aquestes, i que va anar progressivament a menys. El meu germà, que hi treballava, inicià dins la Federació una col·lecció de llibres per a xiquets i

organitzà una editorialeta. Nosaltres aprofitem aquesta estructura per als llibres de poemes.

—*Quasi tota la jove poesia valenciana ha editat a «Papers Inicials».*

—Aquesta era la funció de la col·lecció. Tots no hi han publicat, però en línies generals, crec que és una col·lecció prou coherent.

—*La col·lecció que ara dirigeixes per a Gregal va més pel prestigi. La meitat dels títols són traduccions.*

—I continuarà sent, més o menys, aquesta la proporció, espere. És la idea que tinc del que cal i el que vull fer.

—*¿Per què és fa tan difícil editar traduccions al País Valencià? La teua col·lecció és pràcticament l'única que ho fa.*

—És que, de fet, és difícil. Una traducció és molt cara. I la poesia és un vici de pocs. Ara es pot fer perquè l'editorial ha comprès el meu projecte i perquè econòmicament s'ho pot permetre.

—*Després del teu pas per editorials i revistes que han fet la història de la poesia valenciana t'haurà donat una bona perspectiva sobre el tema. ¿Tu com veus les darreres fornades?*

—Home, als primers anys vuitanta tenia la sensació que els joves escriptors estaven completament obsessiats per publicar. Valoraven molt més la «fama» que no l'obra. És un fenomen general, no et penses. Es fa una literatura per a premis i es publica massa de pressa. Però ací les coses estaven prenent un carés prou nefast. Ara comença a intuir-se una altra posició davant la literatura.

—*¿I per on va?*

—És complicat intentar ara dibui-

«La poesia, vici de pocs».

xar-ne unes línies mestres. Es definiria més bé per la manca d'aquestes línies mestres. Jo, a més, tinc una visió molt intuïtiva. Al començament dels vuitanta estava decebut. Es feien uns llibres demencials —amb excepcions, clar— amb la demencialitat de qui no sap per on va. La gent que eixia tampoc no comptava amb un bagatge poètic massa fort, i menys en català. De dos anys cap ací, veig una major perfecció, uns originals més elaborats, estèticament més vistosos. Justament ara apareix la lectura, la neces-

sària digestió de la gran poesia universal i símptomes palesos de bon gust, una lectura intensa de Vinyoli, la relectura d'un determinat Espriu, etc.

—*¿Aquesta darrera fornada comença a bregar contra els pares, vosaltres?*

—Jo ja ho desitjaria. Però aquesta bregosa i jove generació, no la veig encara. D'altra banda, nosaltres no hem tingut tampoc una línia tan definida que permeta anar frontalment contra ella. Encara no som pares. Tenim de trenta a quaranta anys, com a màxim. De fet, comencem a comptar-hi ara. En tot cas, podria sorgir una estètica nova de la gent que tot just comença ara, perquè l'entorn cultural que els rodeja és radicalment distint al que hi havia quan començarem nosaltres.

—*¿Creus que al Principat aquesta jove poesia valenciana és coneguda?*

—Realment, no. Hi ha un distanciament que s'ha de trencar, siga anant a Barcelona a donar-se a conèixer, com alguns sostenen, o fent l'esforç de crear una infraestructura cultural ací, al País Valencià, en base a un treball ben fet. Pense que l'elit de Barcelona ha de parar l'orella si el producte fabricat a València ho mereix. Si més no, com a Madrid s'atén davant el que es cou a Sevilla.

—*¿València té alguna possibilitat de ser el segon motor cultural català?*

—Trobe que sí. Un altre motor o una mena de resposta, ideològicament més esquerrana i estèticament més lliure, a la cultura oficialment promoguda a Barcelona. Molts creadors del Principat se senten més compromesos, més a gust ací baix. Ara, caldria fer un esforç per crear una infraestructura potent perquè, si no, això es quedarà en un miratge més, en un altre tòpic com el del caràcter obert, la bona vida, les falles i els coets.

—*¿Segueixes escrivint?*

—Molt a poc. La meua poesia cada volta és més íntima i més escèptica, més introspectiva. Passa el temps i tot va fent-se una mica més costós.

—*Introspectiu i escèptic. Marc, sembles un escriptor alemany.*

—Sí. És l'entusiasme meu dels darrers anys. I més encara els narradors que els poetes.

Un entusiasme compartit per pocs però bons assidus de tertúlia, una altra, una de tantes, com aquesta conversa sobre versos. Coses que llegim quatre gats i que la voluntat lírica de Marc Granell a Gregal ara, on calga sempre, fa continuadament possible